

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוז

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

גליון 2859

יום שני כ"ד אדר א' תשפ"ד
דף היומי בבלי: ב"מ ה | עמוד היומי: שבת ט: | דף הכולל: ב"מ צו | קנין ירושלמי: תרומות סב
דף היומי בהלכה: ר"ח י"א - ט"ו.
מוסר: שם עולם - וגם לענין תחית המתים' עד 'ולהיפך חס ושלוש'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: תנא דבי אליהו רבה פרק א' עד סוף פרק א'

**פחדתי לאכול על השבונם... אבל פתאום
אחד הילדים דופק עלי, תאכל את האוכל
בצד ימין, זה שלי, אני רוצה את הזכות, בקושי
התאוששתי, אח שלו הקטן לוחש לי מהצד
השני תאכל את שלי הנמצא בצד השני!**

הגה"צ רבי חזקיהו מיישקובסקי שליט"א עם הסיפור המרטיט של אהבת התורה

'גדול?... גדול זה אחד שחושב גם על השני, אבל מי שחושב כל
העת רק על עצמו הוא קטן קטן...

והרב שך כ"כ התלהב מזה... כמה זה נכון... [ושם אשה
גדולה - באשה השונמית, למה היא היתה "גדולה"?... כי היא
חשבה על הנביא אלישע... היא חשבה על השני... איך לעשות לו
טוב... מידות מידות מידות...].

לפני הרבה זמן סיפרנו; אני הייתי פעם בניחום אבלים אצל
הרה"ג ישעיה אפשטיין (על אביו הרב שמואל) הגיע לשם הרה"ג
רבי יוסף גולדנטל זצ"ל שהקים את ישיבת אופקים וסיפר שהיה
גביר אמריקאי ברמת גן שהיה נותן הרבה מאד כספים לישיבות,
ובשונה משאר הגבירים שהיו אוהבים לתת יותר למסכנים,
לא למנות

ויתומים... הוא היה מרבה לתת לישיבות. החליט הרב גולדנטל
לנסוע גם הוא... הוא בא לשם והיה שם תור ארוך... והגביר יושב
ומקבל את כולם בשמחה!

לבינתיים הוא רצה לקחת ספר וללמוד, הוא ראה בספרייה
מולו ש"ס, הוא הלך להוציא ספר ונתקל בקיר... זה היה ציור
אומנותי... הגביר היה כל כך להוט על תורה, וצייר ש"ס על הקיר...
הוא נכנס לגביר, והחליט להעיז ולשאול... אני לוקח בחשבון
שאולי לא תתן לי כלום בגלל שאני נכנס לרשות היחיד שלך...

סיפר לי הרה"ג ר' ישראל טרבליסי (הוא הוציא לאור ג"כ של
'אפיקי אי"ל' - שיעורים של מרן רה"י זיע"א על ספרי המוסר
ביסודות הדת) הוא היה מקורב מאד לראש הישיבה הג"ר ברוך
ויסבקר זצ"ל ולמד אצלו בישיבת בית מתתיהו. פעם אחת הוא
שאל אותו, ישראל... מי לדעתך הכי הצליח בזמנך בישיבה... אמר
לו: אני רוצה לאכזב את הרה"י... חלק מאלו שהרה"י תלה בהם
תקוות, הם היו אכן גאונים ועילויים - לא יצא מהם הרבה... למה?
כי היה בהם אלו שלא היו להם כ"כ מידות טובות, הם רק הגיעו
לאיזה מקום - הם הסתכסכו עם הרה"י או המנהל או ההורים,
והם חיפשו ישיבה אחרת, עד שהם נשארו בבית. אבל אלו שהיו
בעלי מידות טובות, גם כאלו שלא היו כ"כ כשרוניים - הם הצליחו,
ואהבו אותם, ורצו בקרבם... רבי ברוך נשקו על ראשו ואמר לו,
רואים שגדלת בבית של רבי אהרן לייב זיע"א.
מידות... לחשוב על השני... כל המהות שלנו זה לחשוב על
השני...

הגאון רבי מאיר צבי ברגמן שליט"א, פעם, לפני שבת הגדול
הוא היה אצל חמיו מרן הרב שך זצ"ל, והרב שך שאל אותו מה
אתה הולך להגיד בדרשה של שבת הגדול?... הוא התחמק...
כנראה הוא חשש שהרב שך לא יאהב את זה... הרב שך הפציר
בו, אמר ר' מאיר צבי, אני הולך להסביר - 'שבת הגדול' מה זה

שלי דופק כולו... אני מתאפק לא לבכות, הדלת נפתחה ומיד נשמעו קריאות צהלה, מאמי! התלמיד חכם הגיע!!! (באידיש) זותי לצד, שהת"ח ייכנס, עד שהבנתי שהתלמיד חכם זה אני... כל הילדים הקיפו אותי בהתרגשות, והכניסו אותי לסלון... ומיד ראיתי כמה צדק הגבאי... שבע צלחות קטנות ובכל אחת יש מעט אוכל, הבנתי שכבר לא נשאר לי כלום... מה עשתה האמא?... לא היה לה עוד... היא שמה צלחת ריקה במרכז השולחן והכריזה, איזה ילד רוצה שתהיה לו את הזכות שהת"ח יאכל מהאוכל שלו?... תוך דקה נשארו שבע צלחות כמעט ריקות וצלחת אחת עלתה על גדותיה... פחדתי לאכול על חשבונם... אבל פתאום אחד הילדים דופק עלי, תאכל את האוכל בצד ימין, זה שלי, אני רוצה את הזכות, בקושי התאוששתי, אח שלו הקטן לוחש לי מהצד השני תאכל את שלי הנמצא בצד השני! וכן שאר היתומים.. כבר הבנתי שאם אני לא יאכל את כל האוכל עד תומו אני פוגע בילדים, והם יבכו... זה לצער יתומים! לא היתה לי ברירה... אכלתי הכל ויצאתי שבע... וכשיצאתי הם התחננו, תבא עוד! איזו זכות היתה לנו שהתלמיד חכם הגיע... והאמא הרעיפה עלי ברכות מכאן ועד אין סוף... הם גמרו את כל ברכות... (מתוך ארחות חיים - תצוה תשפ"ד)

אבל אני מאד סקרן לדעת מאיפה יש לך כזו אהבה לתורה... אתה גביר אמריקאי, גר ברמת גן... אמר לו הגביר אני כ"כ מחכה שישאלו אותי את זה... אתה תקבל תרומה כפולה... יש לי סיפור מיוחד שאני רוצה שהוא יתפרסם, זה טוב שיידעו אותו... כשהייתי ילד בן שלש עשרה אמא שלי שלחה אותי ללמוד בוילנא. זה היה כמה שעות ללכת ברגל, לא היה כסף לנסיעות... ואז בחורי הישיבות היו אוכלים אצל בעלי הבתים שבעיירה. באתי כולי תשוש מן הדרך, רעב, וצמא, עייף ויגע, באתי לגבאי שאחראי על חלוקת המשפחות, הוא אומר לי כבר סידרתי את כולם... אין לי משפחה לשלוח אותך אליהם... ומספר הגביר - פרצתי בבכי... לא היה לי כח... אמר לי הגבאי, בעצם, יש איזו אלמנה בקצה העיירה שמתחננת שנשלח אליה בחורים, אני לא שולח כי אין מה לאכול שמה... אבל פעם אחת נראה לי שזה לא נורא... תלך אליה, אבל תיזהר, אל תאכל הרבה... כל מה שתאכל זה על חשבון היתומים... המשיך הגביר, אתם מבינים שאת כל התאבון הוא כבר הוציא לי... אבל הייתי חייב לאכול משהו, אז הלכתי לשם הלוך ילך ובכה... באתי לבית, ילד בן שלש עשרה... אני דופק בדלת והלב

היה בתל אביב, איש צדיק זכור לטוב, שכולם חייבים לו הכרת הטוב

הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל על "לעולם יהיה אדם מן הטובים ואל יהיה מן הרעים"

אמר לו החזון איש, 'תהיה שמה מחר, לא יאחר מהשעה אחת ורבע'. הוא קיים את דבריו כמו חייל, בשעה אחת ושלש עשרה דקות הוא ניגש שם במזכירות, ואומר, 'אפשר להפגש עם...?' אמרו לו, אי אפשר, בעוד שתי דקות הוא יוצא... וכשאמר, שהוא הזמין אותו, נכנס המזכיר אל המנכ"ל, ואמר לו הגיע כאן רב אחד, הרב הרץ, ואומר שהזמינו אותנו. אמר לו המנכ"ל, 'הזמנתי אותו לרבע לשתיים... לא לאחת ורבע...'. החזון איש בשכל התורה שלו, הבין מה הולך כאן, ואמר לו להגיע קודם. ואם היה מגיע באחת ושש עשרה דקות... כבר לא היה לו עם מי לדבר... זה הכל דוגמאות, איך בן אדם לא טוב מתנהג. אבל בן אדם טוב, 'אין קריאה אשר שגבה ממנו... דבר ראשון הוא אומר למבקש, 'בסדר'

וימלא אותו רוח אלוקים בחכמה, בתבונה ובדעת לה לא כל השנים אנחנו עומדים וצועקים, וחוזרים על דברי החפץ חיים, אשר כותב ב'שמירת הלשון' בסוף שער התבונה, אחרי כל המוסר שכתב - כל ה'חז"לים' שהביא מהמדרשים ומכל דברי הזוהר הקדוש - אחר כל זאת כותב שם החפץ חיים [בסוף פי"ז]. כללו של דבר: לעולם יהיה אדם מן הטובים ואל יהיה מן הרעים'. היה בתל אביב, איש צדיק זכור לטוב, שכולם חייבים לו הכרת הטוב, ר' גדליה הרץ זכר צדיק לברכה, שהיה ראש ישיבת 'חידושי הרי"ם'. ובתחילת פרוץ המדינה, הוא היה השליח הראשי של החזון-איש זצוק"ל בנושא של דחיית הגיוס של בני הישיבות, החזון איש שלח אותו לכל מי שצריך. וביום אחד הוא אמר לחזון איש, כי בקשר לנושא שעמד אז על הפרק, הוא צריך להיפגש מחר במשרד הבטחון עם המנכ"ל הראשי, שאמר לו היום, 'תבוא מחר ברבע לשתיים. זה השעה הכי טובה, אין אנשים. עד אז כולם כבר הולכים, נוכל לשבת ולדבר אתך'.

הוא לא אומר, 'אי אפשר לעשות', ו'זה מן הנמנעות'.
אדרבה, 'בסדר...'

בכל דבר ודבר, בכל נושא ונושא שפונים אליך בעניינים של
בין אדם לחבירו, אתה יכול להתייחס, להשיב ולהגיב בצורה של
איש טוב ובצורה של איש רע...

- המילים האלו של החפץ חיים הם לא סתם מלים. ככה זה,
יש אנשים רעים, הם רעים...
יש אנשים רעים...
התשובה הראשונה שלו, היא,
'זה בלתי אפשרי...' ממש ככה, 'זה בלתי אפשרי'... וככה זה
מתבטא בכל מקום.

אל תחשוב שאצל האיש הזה, זה רק בין אדם לחבירו, כשהוא
מדבר עם חבר, אלא גם בבית שלו זה ככה.

גם בבית שלו... יש בתים שהם 'גיהינום'. למה הם 'גיהינום'??
- 'בלתי אפשרי'... הילד מבקש משהו, 'בלתי אפשרי'... - בלתי

אפשרי
כך הוא אומר, או בכל מיני לשונות אחרים שיש לו, עם
"צעצועי לשון" וכו', אשר על ידם הוא רוצה לחפות, כביכול, על
הרשעות שלו, על העצלות שלו, ועל החוסר טוב לב שלו וכו' וכו',
שה' ישמור.

- 'בלתי אפשרי'... שה' ישמור. ויש אנשים טובים...

מה זה אנשים טובים?

בכל דבר שהוא מתבקש הוא איש טוב. הוא אף פעם לא אומר
לך שזה בלתי אפשרי.

(מתוך מאמר נרחב שיפורסם א"ה ב'לקראת שבת' - מקור: הספר 'משיבת נפש')

אני שכבר נרגעתי בינתיים מהכעס שלי, ובפרט שביקשה סליחה אז אני לא שומר טינה. קמתי ויצאתי החוצה להזיז את הרכב, אך פתאום שמת לי לב בזווית העין למשהו חשוב

תשמע סיפור על אהרל'ה החברותא שלי /// מיומנו של מענדי

לא עוזר לי לתלות שלטים בולטים מאירי עיניים "נא לא
לחסום את הכניסה למחסן" ואפילו "רכב חוסם ייגרר!" שוב
ושוב אני מגיע ורואה שהגישה חסומה ואני צריך להרים כל ארגז
בעדינות כדי לא להזיק לרכב החוסם, ולסחוב את זה לרכב שלי
שחונה מרחוק".

"אתמול אחר הצהריים" - ממשיך אהרל'ה בסיפורו ואני
בינתיים מרותק - "הגעתי לפגישה במשרד יחד עם לקוח רציני
שמעוניין לסגור אירוע גדול. לצערי לא מצאתי שום חנייה בקרבת
מקום, וכמובן שהחנייה השמורה שלי זאת שאני משלם עליה
ארנונה טבין ותקילין, הייתה חסומה לגמרי ברכב של לקוחה
מהחנות הסמוכה.

ניסיתי להיכנס לחנות שם ולשאול "של מי הטויוטה הלבנה
שחוסמת את המעבר?" אך בליל קולות של הרבה נשים שקידם
את פניי נתן לי להבין שחבל על המאמץ.

אודה על האמת, התעצבנתי כהוגן, באותו רגע צפו לי כל אותם
פעמים שחסמו לי את המעבר והבלגתי שוב ושוב, והחלטתי שאין
לי ברירה, אני יחנה במקביל אליה וקצת יחסום ברכבי את אותה
טויוטה לבנה..

נכנסתי למשרד לפגישה עם הלקוח הנ"ל, וכמעט פרח מזיכרוני
מה קרה. רק כעבור כחצי שעה פתאום נשמעו דפיקות בדלת,
עומדת שם גברת ושואלת אם זה הרכב שלי שחוסם... עניתי לה
שאכן כן. לא ראיתם שיש פה שלט שאסור לחסום את המחסן?!"

אהרל'ה החברותא שלי, הוא טיפוס מעניין למדי.

תמיד יש באמתחתו סיפורים פיקנטיים שהיו יכולים לפרנס
בקלות ספר עב כרס.

כשאהרל'ה מספר על עצמו הוא בדרך כלל מציג את עצמו
בתור בן אדם שאוי לו למי שישתבך אתו... אבל מי שקצת מכיר
אותו ושומע גם את הנאמר בין השורות יודע כמה טוב לב שופע
ונשפך על כל דבר שאהרל'ה רק נוגע בו.

כזה הוא לדוגמא הסיפור הבא ששמעתי ממנו השבוע.

קייטרינג מצליח יש לו לאהרל'ה, בעיניי סוד ההצלחה של
הקייטרינג זה גם לבו הרחב של אהרל'ה, שהרי לא הרי מאה
וחמישים מנות של אהרל'ה ששוות ערך כמו מאתיים מנות של
קייטרינג אחר. תאבון בריא יש לו, ובמידה כפולה הוא מפרגן שפע
גדול ללקוחותיו. לא פלא שחוזרים אליו שוב ושוב באירוע הבא.

משרד קטן ולידו מטבח ומחסן גדול השוכנים כבוד בחניון תת
קרקעי בפאתי ירושלים משמשים את אהרל'ה לפעילות השוטפת
של הקייטרינג, משם יוצאים המאכלים המהבילים בצהרי היום,
ולשם חוזרים כל הציוד והכלים אחרי אירוע מוצלח נוסף.

"רק מה הבעיה" - שח לי אהרל'ה - "שצמוד אלי נפתחה איזה
סלון השכרת בגדים לאירועים. זה כשלעצמו לא מפריע לי כמובן,
אדרבא אני מאחל פרנסה ברווח לכל עם ישראל, הבעיה היא
שבאות לשם הרבה נשים שבחוסר שימת לב חוסמות את הגישה
למחסן שלי, מה שגורם לי עוגמת נפש מרובה.

שחיכתה לו כבר חצי שנה ומה היא תעשה עכשיו, היא לא יודעת להתמודד עם פנצ'רים למען השם ומה רוצים ממנה. בסופו של דבר לא יכולתי לעמוד מנגד, וקראתי לעוד שתי עובדים שיעזבו את הבישולים במטבח ויבואו יחד איתי להחליף צמיג לגברת הכבודה שלא די לה שחסמה לי את המחסן אלא עכשיו גם מקבלת פרס נובל לשלום וכל הצוות מתכופף ומתלכך ומחליף לה צמיג לרכב...

למדתי מזה, שהקב"ה בהשגחתו הפרטית רצה לעזור לרבנית הלזו בתיקון הפנצ'ר והכניס בליבי לחסום לה את הדרך כדי שאהיה במקום הנכון בזמן הנכון, בין אם אני רוצה ובין אם לאו, בסוף את התפקיד שלי אצטרך למלא כראוי ולא יעזור לי שאתעצבן... סיים אהרל"ה את סיפורו בחיך רחב של יהודי מאמין אמרתי לכם שהוא סתם מציג את עצמו כזה קשוח אבל באמת בפנים הוא כולו גוש חמאה רכה, לב שכולו מאה אחוז קראט זהב טהור...

כמובן שהתנצלה חטופות שלא שמה לב, ובאותה נשימה ביקשה אם אוכל להזדרז ולפנות את הדרך היות וממהרת מאד ליעד הבא שלה, איזו מרפאה מחוץ לעיר שחייבת להגיע לשם בדחיפות.

אני שכבר נרגעתי בינתיים מהכעס שלי, ובפרט שביקשה סליחה אז אני לא שומר טינה. קמתי ויצאתי החוצה להזיז את הרכב, אך פתאום שמתי לב בזווית העין למשהו חשוב. "ידוע לכם שיש לכם פנצ'ר בצמיג הימני הקדמי?" "שאלתי..

מה? לא! לא ידוע לי. אוי ואבוי באמת?! איך שמתם לב לזה, ומה אני עושה עם זה עכשיו?! נלחצה היא כהוגן.

החנקתי גיחוך במענה על השאלה איך שמתי לב לזה, והרי איך אפשר שלא לשים לב שכל הרכב עומד בנטייה חדה ימינה, ורק ניסיתי להרגיעה שאפשר להתקשר לארגון 'ידידים' והם באים לעזור. אבל ראיתי שדבריי לא מרגיעות אותה משום מה, והיא מאבדת עשתונות מרוב לחץ שהיא מפסידה את התור לרופא

הרבה פעמים אני רואה שלאחר סיום השיעור אחד מהבחורים אוסף חמישה מחבריו שלא השתתפו בשיעור ומלמד אותם את מה שלמד זה עתה בשיעור וכך אותו בחור הופך להיות מגיד שיעור בעצמו...

שיחה מיוחדת עם הרב יוחנן יהודה ישועה, על שיעור 'עמוד יומי' שמתקיים מדי יום בהיכל ישיבת 'מעלות התלמוד' בירושלים

מאת: אלעזר גולדברג

ולכן הם אינם זכאים לקבל מלגה על הצלחה במבחנים, אולם הם בכל זאת המשיכו וממשיכים להשתתף בשיעורים ובמבחנים שלא על מנת לקבל פרס, כי תחושת השייכות לתורה ולומדיה שהם מקבלים מהלימוד הזה גוברת על כל הקשיים והאתגרים. זה לא רק אצלנו, ידוע לי שבשיעורים ובמוקדי מבחן רבים משתתפים ילדים מתחת גיל בר מצוה, זה מראה שה'מחייב' להיות חלק מתוכניות 'דרשו' אינו פרס חומרי אלא הזכות להיות חלק מהדבר הגדול שנקרא 'דרשו', בפרט כאשר הלומדים יודעים עד כמה הארגון משקיע מחשבה בכל פרט למען הצלחתו, שיהיה להם לימוד נעים ונחמד.

לפני מספר חודשים נוסדה תוכנית 'עמוד יומי' וכבר הצטרפו אליה עשרות אלפים ואלפים רבים מהם שומעים שיעור יומי מפי מגידי שיעור בבתי מדרשות בכל רחבי העולם. מקום יחודי בו נוסד שיעור כזה הוא בישיבת 'מעלות התלמוד' בירושלים. בשיחה עם מגיד השיעור הרב יוחנן יהודה ישועה שליט"א, שמענו על הביקוש הגדול להצטרף לתוכנית מצד תלמידי הישיבה ועל השיעור המיוחד הנמסר בהיכל הישיבה.

שיעור יומי בתוככי אולם הישיבה, כיצד נולד הרעיון ואיך הגיבו הבחורים כשמעו על השיעור החדש ב'עמוד יומי'?

איך השיעור מתנהל? וכיצד השיעור משפיע על הבחורים המשתתפים בו?
השיעור נמסר כל יום בהיכל הישיבה בשעה 8:30 בערב. בתחילת הדרך הייתה קבוצה קטנה של שומעים ועם הזמן הקבוצה גדלה עד שכיום יש כבר עשרות שבאים לשמוע את השיעור שסוחף אחריו עוד ועוד תלמידים. לפני השיעור אני מניח את חוברות 'עיון העמוד' של 'דרשו' על בימת בית המדרש וכל תלמיד נוטל חוברת שמסייעת לו בהבנת הסוגיה הנלמדת. כאשר אני מכין את השיעור, אני מתייעץ עם מגידי שיעור

בתחילת השנה, כאשר עלה הרעיון לפתוח שיעור יומי במסכת ברכות לפי תוכנית 'עמוד יומי', חלק מתלמידי הישיבה נבהלו. הם חשבו שיהיה קשה להם להשתתף בשיעור יומי ולעשות מבחן חודשי, אבל לאחר שנכנסו לשיעור בתחילת הדרך וראו כיצד הם מגיעים מהבנת פשוט הגמרא, דרך עיון הלימוד באמצעות חוברות 'עיון העמוד', עד ההלכה למעשה, נכנסה בהם תחושת השייכות וההנאה ובעקבותיהם הגיע הרצון להשתתף בשיעור ולהפוך אותו לקביעות יומיומית. יש לנו בישיבה בחורים שבמבחן הראשון הם לא השתתפו

יחידה' בכך שהוא משתייך לתוכנית סדורה שנועדה להקנות לו ידיעה בש"ס יחד עם מתיקות וגישמאק בלימוד.

איך מתכוננים אצלכם למבחן החודשי ב'עמוד יומי'?

ביום המבחן יש 'סדר הכנה' לבחינה וכך הוא נעשה יום מיוחד מאוד בישיבה. מלבד תלמידי הישיבה, מגיעים להיבחן גם ראשי ישיבות, מגידי שיעורים ועוד תלמידי חכמים, לצד צעירים ומבוגרים מעמך בית ישראל. בזמן המבחן ניתן לראות בחוש את האחדות הגדולה שקיימת בעם ישראל, איך מכל הזרמים והעדויות מתאספים ובאים לכבודה של תורה.

המבחן הראשון של 'עמוד יומי' היה קצת מאתגר עבור תלמידי הישיבה שלא הורגלו במבחנים כאלה וחשבת שזה יגרום לחלקם להפסיק את השתתפותם בתוכנית, אך למרבה ההפתעה כולם ללא יוצא מן הכלל המשיכו להשתתף בשיעור היומי והתגברו על הקושי. זה מראה עד כמה הסיפוק וההנאה מהתוכנית היא גדולה ומאפשרת להתגבר על האתגרים שבדרך. כולי תקווה שכך זה ימשך הלאה גם במסכת שבת שאנו מתחילים בימים אלה וגם בשאר המסכתות עד להשלמת כל הש"ס.

נוספים ב'עמוד יומי'. אנו מעין קבוצה של חמישה מגידי שיעור שמתיעצים זה עם זה, בעיקר כאשר צריכים למסור שיעור בסוגיה יותר מורכבת להבנה. הרצון הוא תמיד לפשט את הדברים באופן שכל השומעים יבינו את פשט הגמרא ואת דברי המפרשים ויצאו בסוף השיעור עם הבנה טובה ויסודית של העמוד. אחד הבחורים ניגש אלי פעם לאחר השיעור ואמר לי: שמעתי כעת שיעור במסכת ברכות, אבל אני מרגיש שקיבלתי הבנה בסוגיות נוספות בש"ס, הלימוד של העמוד היומי בעיון והבנה השלים לי את ההבנה והידיעות בסוגיות של נשים ונזיקין שנלמדים בישיבה שמת לי לב שהתלמידים אצלנו יוצאים מכל שיעור עם הנאה מיוחדת. הרבה פעמים אני רואה שלאחר סיום השיעור אחד מהבחורים אוסף חמישה מחבריו שלא השתתפו בשיעור ומלמד אותם את מה שלמד זה עתה בשיעור וכך אותו בחור הופך להיות מגיד שיעור בעצמו... דבר כזה גורם לי תענוג שאין לתאר, אני מגיע למסור שיעור 'עמוד יומי' ומיד זוכה לראות את הפירות שיוצאים מזה בדמות שיעורים נוספים שנמסרים מפי משתתפי השיעור. התוכנית הזו מביאה את תלמידי הישיבה לידי 'ויגבה ליבו בדרכי השם'. כל אחד מהמשתתפים בשיעור היומי מרגיש 'גאוות

ראיתי שהמלמדים הזקנים מבליעים חיוך תמוה ומסתודדים... הם התפלאו מי לומד מסכת 'ברכות' בגיל כזה? אך ר' אלתר יברוב שהיה חכם מחוכם, נענה מיד

פקחותם של מלמדי דרדקי בדורות קודמים

אגב, גם אבי היה שומע ממנו [מר' אברהם] שיעורים בכל יום במשך חמישים שנה (!) - היה המלמד שלנו, והחליט שמפני מצב והפחד השורר, שמקשה על התלמידים להתרכז. נלמד מסכת קלה יותר וכך נבחרה מסכת ברכות, אותה למדנו בשקידה במשך כל המלחמה מפיו של ר' אברהם.

לאחר המלחמה הגיע הזמן לעבור לחיידר של 'עץ חיים'. ואז, הייתי עד למחזה מיוחד במינו.

היו שם כמה מלמדים זקנים יותר והיה מלמד צעיר - ר' אלתר יברוב זצ"ל. כששאלו אותי איזו מסכת למדתי בעת המלחמה ועניתי 'ברכות'...

ראיתי שהמלמדים הזקנים מבליעים חיוך תמוה ומסתודדים... הם התפלאו על הצעד המוזר. מי לומד מסכת 'ברכות' בגיל כזה? אך ר' אלתר יברוב שהיה חכם מחוכם, ומחנך בחסד עליון, נענה מיד: "הא זו הפקחות הגדולה של ר' אברהם גולדברג. הוא הבין שקשה לילדים ללמוד באמצע המלחמה, ולכן בחר מסכת קלילה יותר ונעימה ללמוד במצב כזה. ממש טוב מאוד!" - וכך נחשפתי באחת, הן לפקחותו של ר' אברהם בעת המלחמה

מספר הרה"ג רבי משה עקיבא סופר שליט"א:

נולדתי במאה שערים, וזכיתי ללמוד בתחילה בחיידר 'מאה שערים' אצל המלמדים, רבי נחמן מנדלסון זצ"ל [אבי משפחת מנדלסון הידועה] ואצל רבי חיים שלום הורביץ זצ"ל. בהגיעי לגיל עשר שנים, כאשר פרצה מלחמת השחרור היו אז כשנתיים שלא היה כלל 'חיידר' נורמלי. היו מתכנסים בבתיים של מלמדים ולומדים... אזי הייתי הולך לביתו של המינסקער דיין, שם פעל מעין 'חיידר' שנקרא בשם 'אשל התורה'.

במשך המלחמה והפגזים, הרי היה קשה ללמוד. כפי שידוע הערבים פעלו בשיטה של זריעת פחד. הם דאגו שמדי שבוע ייהרגו כמה יהודים במאה שערים ובבתי ורשה וכדומה, וכך זה נמשך לדאבוננו במשך כשנתיים.

אף אחי יוסף לייב, שהיה בחור בן שש עשרה נהרג על קידוש השם מפגיעת רסיס פגז, ממש סמוך לביתנו. הוא הספיק להתקדם ולהגיע עד דלת הבית שם נפל ונפטר הי"ד.

ברם זכור אצלי לטוב המלמד בעת המלחמה, ר' אברהם גולדברג זצ"ל, אביו של הגאון רבי זלמן נחמיה זצ"ל - שדרך

54, לכתחילה הוסיפו לו את השם 'אלטער' מכיוון שאחיו נפטר בנערותם רח"ל.

לאחר ר' אלטר, עברתי לכיתת רבי שלמה ברוורמן זצ"ל, ולאחריו עליתי לשיעוריו של הגאון רבי נטע פריינד זצ"ל, ואח"כ הגעתי לחלק שנקרא 'עיסור רבנים' שהיה בראשות הגאון רבי ישעיה וינוגרד זצ"ל, שם למדתי גם אצל הגאון רבי מרדכי דוד לוין בעל ה'דרכי דוד זצ"ל, ואצל הגאון רבי גדליה ניימן בעל ה'גידולי שמואל' זצ"ל.

מגיל שמונה עשרה ומעלה, הפכה כבר 'עץ חיים' לשיבה אחת גדולה, בה למדו פרחי הצעירים לצד ישישים בני תשעים, ללא שום תחושת הבדל מיוחד. כולם בצוותא, שוקדים על דלתי התורה.

את שיעוריו של הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל כבר לא הספקתי לשמוע. אך את שיעורי חתנו הגר"א קוטלר זצ"ל שמעתי, ולאחריו של הגאון רבי אברהם יעקב זלזניק זצ"ל.

(המבשר-קהילות, זאב אייזנשטיין, י"ח אדר א' תשפ"ד)

והן לחוכמתו של ר' אלטר לקבל את המציאות בצורה נעימה ולהבין את הטוב הגלום בכך.

בכלל, רבי אלטר היה מלמד מומחה ביותר. חקוקים בזיכרוני עד היום השיעורים שלו שנמסרו במתיקות נפלאה בתיבול סיפורים מרתקים, ובשיטות הסברה מתוחכמות ביותר שהשפיעו על כל התלמידים באופן מיוחד.

הוא היה נוהג גם להושיב את הילדים במקום 'קרוב לרבי', כאשר סדר הישיבה, לפי רף הסמיכות לרבי נקבע לפי התנהגות התלמידים. מי שלומד טוב ומתנהג טוב, מתקדם ויושב יותר קרוב לרבי ומי שצריכים להעניש מועבר למקום מרוחק יותר. זה עבד מאוד טוב.

אני זוכר שילדים היו ממש בוכים בסוף השנה כאשר הם נאלצו לעזוב את כיתתו.

בנו של רבי אלטר, רבי משה ירוב היה מלמד בבני ברק ועבד גם בשיטות נפלאות אלו. זכורני כי ר' אלטר נפטר בצעירותו בגיל

דקה מתוקה - שישים שניות מרתקות על הדף היומי

האם יתכן לקיים במעשה אחד אלפי מצוות?

בבא מציעא דף ה

על כל אבידה אשר יאמר

להתפרנס לשובע". ומה אתה סח? הקשה כנגדו ר' בצלאל, האם אני עני? הלא יש לי בית ובכל יום אני אוכל כזית לחם בבוקר וכזית לחם בערב. ויש לי אפילו מי מלח כדי לטבל בו את הפת". - השיב לו הת"ח "ומה נורא כל כך אם מעתה יהיו לך לכל סעודה כדי שני כזיתים בבוקר ובערב ולא תטבול את פתך במי מלח אלא תוכל למרוח את פרוסת הלחם בחמאה?" - "ותורה מה תהא עליה" שאל ר' בצלאל, הלא אמרו חז"ל (תוס' כתובות קד. ד"ה לא נהנתי, תנא דבי אליהו רבה פרק כ"ו) "עד שיבקש אדם שייכנסו דברי תורה לתוך מעיו, יבקש שלא ייכנסו מעדנים לתוך מעיו!" "חמאה בימינו כבר אינה נחשבת למעדנים", התעקש לומר לו בן שיחו. "ניחא" עונה לו ר' בצלאל, "לו יהי כדברך והצדק איתך, אבל למה צריך אני לזון את התולעים בקברי בלחם וחמאה, כלום לא יסתפקו בלחם ובמי מלח? ולבד מזאת, גם אם נניח שאין במקרה שלפנינו מצוה של השבת אבידה, איזה טעם יהיה ללחם וחמאה שאקנה מממון שיהודי מצטער עליו?"

(רבנו יונה על אבות מהדו' הרב הלל בריסק)

בספר שאל אביך ויגדך חלק ג' מסופר על הגאון ר' בצלאל החלבן של שערי חסד שהיה מפורסם בלמדנותו הגדולה, פעם ראהו ת"ח אחד ובידו שקית מלאה כסף שמצא, התחיל ר' בצלאל לדון האם מצוות השבת אבידה חלה על כל פרוטה ופרוטה בפני עצמה, ואם ישיב את האבידה יזכה בכמה אלפי מצוות, או שיקיים רק מצוה אחת כוללת. אמר לו הת"ח הרי אין סימן באבידה זו, ואינך חייב כלל להשיב. התחיל ר' בצלאל לרעוד בכל גופו, נבהל הת"ח ושאל אותו: ר' בצלאל מה קרה שאתה כל כך רועד? השיב ר' בצלאל הרי עשינו חשבון שיש כאן אלפי אלפים של פרוטות, ואם אין חיוב מצד הדין להחזיר את האבידה, הרי בזה נבצר ממני לקיים את אלפי האלפים של מצוות השבת אבידה? אבל את הכסף הרי אחזיר, כי לא אוכל ליטול לעצמי כסף שבעליו יושבים ומקוננים על אבדנו, יוצא מזה שאחזיר את הכסף לבעליו בלי כל אותן אלפי המצוות!

"מה אתה סח ר' בצלאל?" טוען הת"ח כלפיו, "הלא עני ואביון אתה, והנה זימן לך הקב"ה מטמון כה גדול שממנו תוכל סוף סוף

מי שאכל עוגה וענבים - כיצד יברך ברכת 'מעין שלוש'?

ואף כשמברך בשבת בבוקר ב'קידושא רבה' על היין של קידוש ומיני מזונות שאכל לאחריו, נוהגים שלא להקדים את היין, למרות שלולי היין לא היה יכול לאכול. ואם שכח להזכיר את אחד המינים בתחילת הברכה, והזכירו בחתימת הברכה - לא יברך שנית.

[שו"ע רח, יב; בו"מ דרשו, 55-56; וראה משנ"ב שם, סא]

מי שאכל מיני מזונות ופרי משבעת המינים, ושטה יין - יברך ברכת 'מעין שלוש' אחת על הכל, ויזכיר את כל המינים שמברך עליהם בנוסח זה: "על המחיה ועל הכלכלה, ועל הגפן ועל פרי הגפן, ועל העץ ועל פרי העץ"; ועל פי סדר זה, יזכיר את שלושת המינים גם בחתימת הברכה.

וכמו כן, יש להזכיר את המינים בסדר זה גם כאשר מברך על שני מינים: מיני מזונות ויין, מיני מזונות ופירות, או יין ופירות.

מי שבירך 'על העץ' על אפרסק - האם יצא ידי חובה?

והברכה חלה על היין, יתכן שחייב לברך 'העץ' על הענבים, אך מספק אין לברך, ומאידיך, רצוי שלא לאכול את הענבים. ואם בירך על ענבים בלבד 'הגפן', או 'על הגפן', יצא ידי חובה. ואם בירך על יין בלבד 'העץ' או 'על העץ', נחלקו הפוסקים אם יצא ידי חובה; ומספק אין לברך שנית.

[שו"ע רח, יג, יד רטו, ומשנ"ב סט ויע; בו"מ דרשו, 58, 64 ו-66]

האוכל פרי משבעת המינים ופרי עץ אחר, כגון תמרים ותפוחים, מברך 'העץ' ו'על העץ' על שניהם, ואינו צריך לברך 'בורא נפשות'. וכן אם אכל רק פרי שאינו משבעת המינים, וטעה ובירך 'על העץ', יצא ידי חובה. והשונה יין ואוכל ענבים, צריך לברך עליהם 'העץ' ו'הגפן' בנפרד, וברכה אחרונה - 'על הגפן ועל פרי הגפן ועל העץ ועל פרי העץ'.

ומי שבירך 'הגפן' על יין והתכוון לפטור גם את הענבים - היות

מדוע אין צורך לשוב ולברך כששוכחים להזכיר את השבת בברכת 'מעין שלוש'?

דילוג על הזכרת היום אף בברכת המזון אינו מחייב ברכה בשנית אלא באכילת חובה, ואכילה ושתייה שמברכים עליהן 'מעין שלוש', בדרך כלל אינן חובה; ב. יש הסוברים שבברכת 'מעין שלוש' אין חובה כלל להזכיר את היום. ברם, אם נזכר לפני אמירת שם ה', יחזור להזכרת היום.

[שו"ע רח, יב, משנ"ב נז-נח, ושעה"צ ס; בו"מ דרשו, 53-51]

בברכת 'מעין שלוש' - 'על המחיה', 'על העץ' ו'על הגפן' - בשבת, מזכירים את השבת באמירת: "ורצה והחליצנו ביום השבת הזה". וביום טוב, חול המועד וראש חודש, מזכירים את היום באמירת: "וזכרנו לטובה ביום... הזה"; ויש אומרים, שבשלושת הרגלים הנוסח הוא: "ושמחנו ביום חג... הזה", וזהו הנוסח המצוי בסידורים.

ואם שכח להזכיר את היום, לא יברך שנית, משני טעמים: א.

* נוסח חתימת ברכת 'על המחיה' הוא: "ברוך אתה ה' על הארץ ועל המחיה". ויש אומרים, שנוסח החתימה דומה לנוסח שבפתיחת הברכה: "על המחיה ועל הכלכלה".
* על פירות משבעת המינים, מברכים "על העץ ועל פרי העץ", וחותרים: "על הארץ ועל הפירות". ועל פירות שידוע בוודאות כי גדלו בארץ ישראל, אומרים: "על הארץ ועל פירותיה".
* בברכת 'על הגפן' על יין המיוצר מענבים שגדלו בארץ ישראל - לדעת פוסקים רבים, יש לחתום "ועל פרי גפנה"; אך יש שנהגו שלא לשנות, וחותרים "ועל פרי הגפן", כנוסח הברכה על יין מענבים שגדלו בחוץ לארץ.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האוכל עוגה - האם צריך להותיר ממנה על השולחן לשעת ברכת 'על המחיה'?

שעומד שם בשעת ברכת המזון, ויש שכתב, שצריך להותיר גם את המלח על השולחן, כדי שיהיה כדוגמת המזבח שמכפר, אשר בדרך קבע היה עליו מלח. וגם משום שדבר זה מגן מפני הפורענות. וכשמברכים 'מעין שלוש' או 'בורא נפשות', אין צורך להותיר מהמאכל על השולחן.

[שו"ע קפ, א, ומשנ"ב א; בו"מ דרשו, 1. וראה מנחות כא, ב]

אין להסיר את הלחם מעל השולחן עד לאחר ברכת המזון, כדי שיהיה ניכר שמברכים את השי"ת על חסדו וטובו הגדול שהכין מזון לכל בריותיו; וכן משום שהברכה אינה שורה על מקום ריק, וכמסופר בספר מלכים על אשת עובדיה, שהתברכה דווקא בריבוי שמן - ולא בריבוי של מאכל אחר, או בנס אחר לפרנסתה - משום שהיה לה מעט שמן בביתה. ואם אכלו על כמה שולחנות, צריך לשייר לחם על כל שולחן

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666